

XXIV. PHẪM KHI HỌC

Bấy giờ, Thiện Hiện bạch Phật:

- Thế nào là tánh bình đẳng của Đại Bồ-tát mà các Đại Bồ-tát học trong đó được gọi là học bình đẳng?

Phật dạy:

- Thiện Hiện! Pháp nội Không cho đến pháp vô tính tự tính Không là tánh bình đẳng của Đại Bồ-tát. Các Đại Bồ-tát học trong đó nên gọi là học bình đẳng. Do học bình đẳng nên mau chứng quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Lại nữa, này Thiện Hiện! Sắc uẩn cho đến thức uẩn Không, là tánh bình đẳng của Đại Bồ-tát.

Nhãn xứ cho đến ý xứ Không, là tánh bình đẳng của Đại Bồ-tát.

Sắc xứ cho đến pháp xứ Không, là tánh bình đẳng của Đại Bồ-tát.

Nhãn giới cho đến ý giới Không, là tánh bình đẳng của Đại Bồ-tát.

Sắc giới cho đến pháp giới Không, là tánh bình đẳng của Đại Bồ-tát.

Nhãn thức giới cho đến ý thức giới Không, là tánh bình đẳng của Đại Bồ-tát.

Nhãn xúc cho đến ý xúc Không, là tánh bình đẳng của Đại Bồ-tát.

Các thọ do nhãn xúc làm duyên sanh ra, cho đến các thọ do ý xúc làm duyên sanh ra Không, là tánh bình đẳng của Đại Bồ-tát.

Địa giới cho đến thức giới Không, là tánh bình đẳng của Đại Bồ-tát.

Nhân duyên cho đến tăng thượng duyên Không, là tánh bình đẳng của Đại Bồ-tát.

Vô minh cho đến lão tử Không, là tánh bình đẳng của Đại Bồ-tát.

Bồ thí Ba-la-mật-đa cho đến Bát-nhã ba-la-mật-đa Không, là tánh bình đẳng của Đại Bồ-tát.

Pháp nội Không cho đến pháp vô tính tự tính Không Không, là tánh bình đẳng của Đại Bồ-tát.

Chơn như cho đến cảnh giới bất tư nghi Không, là tánh bình đẳng của Đại Bồ-tát.

Thánh đế khô, tập, diệt, đạo Không, là tánh bình đẳng của Đại Bồ-tát.

Bốn niệm trụ cho đến tám chi thánh đạo Không, là tánh bình đẳng của Đại Bồ-tát.

Bốn tịnh lự, bốn vô lượng, bốn định vô sắc Không, là tánh bình đẳng của Đại Bồ-tát.

Pháp môn giải thoát không, vô tướng, vô nguyện Không, là tánh bình đẳng của Đại Bồ-tát.

Tám giải thoát cho đến mười biến xứ Không, là tánh bình đẳng của Đại Bồ-tát.

Tịnh quán địa cho đến Như Lai địa Không, là tánh bình đẳng của Đại Bồ-tát.

Cực hỷ địa cho đến Pháp vân địa Không, là tánh bình đẳng của Đại Bồ-tát.

Pháp môn Đà-la-ni, pháp môn Tam-ma-địa Không, là tánh bình đẳng của Đại Bồ-tát.

Năm loại mắt, sáu phép thần thông Không, là tánh bình đẳng của Đại Bồ-tát.

Mười lực Như Lai cho đến mười tám pháp Phật bất cộng Không, là tánh bình đẳng của Đại Bồ-tát.

Đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả Không, là tánh bình đẳng của Đại Bồ-tát.

Ba mươi hai tướng tốt, tám mươi vẻ đẹp của Đại sĩ Không, là tánh bình đẳng của Đại Bồ-tát.

Pháp không quên mất, tánh luôn luôn xả Không, là tánh bình đẳng của Đại Bồ-tát.

Trí nhất thiết, trí đạo tướng, trí nhất thiết tướng Không, là tánh bình đẳng của Đại Bồ-tát.

Quả Dự lưu cho đến Độc giác Bồ-đề Không, là tánh bình đẳng của Đại Bồ-tát.

Tất cả hạnh Đại Bồ-tát, quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề của chư Phật Không, là tánh bình đẳng của Đại Bồ-tát.

Các Đại Bồ-tát đều học trong đó gọi là học bình đẳng. Nhờ học bình đẳng nên mau chứng quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Đại Bồ-tát vì sắc tận mà học, cho đến vì quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề của chư Phật tận mà học, là học trí nhất

thiết trí phải không? Nếu Đại Bồ-tát vì sắc lìa mà học, cho đến vì quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề của chư Phật lìa mà học, là học trí nhất thiết trí phải không? Nếu Đại Bồ-tát vì sắc diệt mà học, cho đến vì quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề của chư Phật diệt mà học, là học trí nhất thiết trí phải không? Nếu Đại Bồ-tát vì sắc không sanh mà học, cho đến vì quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề của chư Phật không sanh mà học, là học trí nhất thiết trí phải không?

Phật dạy:

- Thiện Hiện! Theo lời ông hỏi: Nếu Đại Bồ-tát vì sắc cho đến quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề của chư Phật tận, lìa, diệt, không sanh mà học là học trí nhất thiết trí phải không?

Thiện Hiện! Ý ông thế nào? Chơn như của sắc cho đến chơn như của quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề của chư Phật có tận, lìa, diệt, đoạn không?

Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Không! Bạch Thiện Thệ! Không!

Phật dạy:

- Thiện Hiện! Nếu các Đại Bồ-tát đối với các chơn như có thể như thật mà học, đó là học trí nhất thiết trí.

Thiện Hiện nên biết! Chơn như không tận, không lìa, không diệt, không đoạn, không thể tác chứng. Nếu Đại Bồ-tát đối với các chơn như có thể như thật mà học thì đó gọi là học trí nhất thiết trí.

Lại nữa, này Thiện Hiện! Khi Đại Bồ-tát học như vậy là học bố thí cho đến Bát-nhã ba-la-mật-đa. Là học pháp nội Không cho đến pháp vô tính tự tính Không. Là học chơn như cho đến cảnh giới bất tư nghì. Là học Thánh đế khổ, tập, diệt, đạo.

Là học bốn niệm trụ cho đến tám chi thánh đạo. Là học bốn tịnh lự, bốn vô lượng, bốn định vô sắc. Là học pháp môn giải thoát không, vô tướng, vô nguyện. Là học tám giải thoát cho đến mười biến xứ. Là học Tịnh quán địa cho đến trí Như Lai địa. Là học Cực hỷ địa cho đến Pháp vân địa. Là học pháp môn Đà-la-ni, pháp môn Tam-ma-địa. Là học năm loại mắt, sáu phép thần thông.

Là học mười lực Như Lai cho đến mười tám pháp Phật bất cộng. Là học đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả. Là học nhân ba mươi hai tướng tốt, tám mươi vẻ đẹp của Đại sĩ. Là học pháp không quên mất, tánh luôn luôn xả. Là học trí nhất thiết, trí đạo tướng, trí nhất thiết tướng. Là học tất cả hạnh Đại Bồ-tát. Là học quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề của chư Phật.

Thiện Hiện nên biết! Nếu Đại Bồ-tát có thể học bố thí Ba-la-mật-đa cho đến quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề của chư Phật như thế là học trí nhất thiết trí.

Thiện Hiện nên biết! Khi Đại Bồ-tát học như vậy là đạt đến học tất cả cứu cánh bờ bên kia.

Khi Đại Bồ-tát học như vậy thì tất cả thiên ma và các ngoại đạo không thể thắng được.

Khi Đại Bồ-tát học như vậy thì mau đạt đến địa vị Bồ-tát Bất thối chuyển.

Khi Đại Bồ-tát học như vậy là hành theo hành xứ của Tổ phụ Như Lai.

Khi Đại Bồ-tát học như vậy thì có thể giữ gìn chánh pháp, không cho đảo lộn, có thể làm theo pháp nên làm để lìa ám chướng.

Khi Đại Bồ-tát học như vậy thì có thể thành thực tất cả hữu tình một cách mỹ mãn, có thể trang nghiêm thanh tịnh cõi Phật của mình một cách hoàn hảo.

Khi Đại Bồ-tát học như vậy gọi là học hoàn hảo về đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả và vô lượng, vô biên Phật pháp khác.

Khi Đại Bồ-tát học như vậy là học ba chuyển, mười hai hành tướng pháp luân Vô thượng, là học sự an ổn trăm ngàn triệu ức chúng, đối với cảnh giới Vô dư y Niết-bàn đã được Bát Niết-bàn.

Khi Đại Bồ-tát học như vậy là học không đoạn mất chủng tánh Như Lai, là học môn cam lồ của Như Lai đã khai mở, là học an lập vô lượng, vô số, vô biên hữu tình trụ pháp của ba thừa, là học thị hiện cảnh giới vô vi cứu cánh, tịch diệt, chơn chánh của tất cả hữu tình, là vì tu học tất cả trí nhất thiết trí. Người nào học như vậy thì hữu tình thấp kém không thể nào học được.

Thiện Hiện nên biết! Nếu Đại Bồ-tát muốn cứu giúp tất cả hữu tình khỏi đại khổ sanh tử nên học như vậy.

Lại nữa, này Thiện Hiện! Khi Đại Bồ-tát học như vậy quyết định không đọa vào cảnh giới địa ngục, bàng sanh, ngạ quỷ. Quyết định không sanh vào biên địa mọi rợ. Quyết định không sanh vào nhà đồ tể, nhà hạ tiện và những nhà bản cùng hạ tiện bất luật nghi, không bị mù, điếc, câm, ngọng, què, các căn tàn tật, lưng gù, điên, ung thư, ghẻ lở, bệnh trĩ, bệnh hủi, không cao, không thấp, không đen nám và không có những bệnh nhọt ghê gớm.

Lại nữa, này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát học như vậy, thì đời đời thường được quyền thuộc đông đảo, dung mạo đẹp đẽ, nói năng hoà nhã, oai phong tuấn tú, nhiều người đều thương kính. Sanh ra nơi

nào lìa nghiệp giết sanh mạng cho đến tà kiến, không bao giờ lệ thuộc vào pháp tà hư vọng. Không dùng pháp tà để nuôi sống, cũng không kết bạn với bọn hữu tình phá giới, ác kiến, phỉ báng chánh pháp.

Lại nữa, này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát học như vậy thì không bao giờ sanh vào nơi tham đắm dục lạc, ở cõi trời Trường thọ ít trí tuệ. Vì sao? Vì Đại Bồ-tát ấy thành tựu thế lực của phương tiện thiện xảo. Nhờ thế lực phương tiện thiện xảo này, mặc dù luôn nhập vào tịnh lục, vô lượng và định vô sắc nhưng không tùy theo thế lực ấy mà thọ sanh. Vì nhiếp thọ Bát-nhã ba-la-mật-đa thâm sâu, thành tựu phương tiện thiện xảo. Trong các định mặc dù thường đạt được xuất nhập tự do nhưng không theo thế lực của các định đó mà sanh vào trời Trường thọ, phế bỏ sự tu hạnh Đại Bồ-tát.

Lại nữa, này Thiện Hiện! Khi Đại Bồ-tát học như vậy đối với tất cả pháp đều được thanh tịnh. Nhờ thanh tịnh nên không rơi vào địa vị Thanh văn, Độc giác v.v...

Khi ấy, Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Nếu bản tánh của tất cả pháp là thanh tịnh, thì làm sao khi Đại Bồ-tát học như vậy đối với tất cả pháp lại được thanh tịnh?

Phật dạy:

- Thiện Hiện! Đúng vậy! Đúng vậy! Đúng như lời ông nói. Bản tánh thanh tịnh của các pháp xưa nay là thanh tịnh. Đại Bồ-tát ấy ở trong bản tánh thanh tịnh của tất cả pháp mà tinh tấn siêng năng tu học Bát-nhã ba-la-mật-đa thâm sâu, dùng phương tiện thiện xảo, thông đạt như thật, tâm không trầm trệ, không chướng ngại, xa lìa tất cả chấp trước phiền não nên nói, khi Bồ-tát học như vậy, đối với tất cả pháp đều được thanh tịnh.

Lại nữa, này Thiện Hiện! Tuy bản tánh của tất cả pháp là thanh tịnh nhưng các phàm phu không biết, không thấy, không hiểu. Đại Bồ-tát ấy vì muốn cho người kia biết, thấy, hiểu để tu hành bố thí cho đến Bát-nhã ba-la-mật-đa, nói rộng cho đến tu hành trí nhất thiết, trí đạo tướng, trí nhất thiết tướng.

Lại nữa, này Thiện Hiện! Khi Đại Bồ-tát học như vậy, đối với mười lực Phật, bốn điều không sợ, bốn sự hiểu biết thông suốt, đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả và mười tám pháp Phật bất cộng v.v... đều được viên mãn hoàn toàn thanh tịnh.

Lại nữa, này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát học như vậy thì đối với tâm hành sai khác của các hữu tình đều có thể thông đạt đến cùng tốt bờ bên kia, dùng phương tiện thiện xảo làm cho các hữu tình biết

bản tánh của tất cả pháp đều thanh tịnh, để họ chứng đắc Niết-bàn hoàn toàn thanh tịnh.

Thiện Hiện! Ví như đại địa ít nơi phát sanh những của báu như vàng, bạc v.v... mà lại nhiều chỗ phát sanh cát, đá, gạch, ngói. Các loài hữu tình cũng như vậy, phần ít có thể học Bát-nhã ba-la-mật-đa thâm sâu, phần nhiều học theo pháp của địa vị Thanh văn, Độc giác.

Thiện Hiện! Ví như loài người, phần ít tu nghiệp Chuyển luân vương, phần nhiều học hành theo nghiệp của các tiểu quốc vương. Các loài hữu tình cũng như vậy, phần ít tu đạo trí nhất thiết trí, phần nhiều hành theo đạo của Thanh văn, Độc giác.

Thiện Hiện nên biết! Chúng Đại Bồ-tát cầu quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, phần ít được chứng quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, phần nhiều rơi vào Thanh văn, Độc giác.

Thiện Hiện nên biết! Những thiện nam tử v.v... trụ Bồ-tát thừa, nếu không xa lìa phương tiện thiện xảo của Bát-nhã ba-la-mật-đa thâm sâu, nhất định có thể nhập vào địa vị Bất thối chuyển. Nếu người nào xa lìa phương tiện thiện xảo của Bát-nhã ba-la-mật-đa thâm sâu, thì chắc chắn sẽ thối chuyển quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Cho nên, chúng Đại Bồ-tát muốn đạt được địa vị Bồ-tát Bất thối chuyển, muốn nhập vào số Bồ-tát Bất thối chuyển, phải tinh tấn tu học phương tiện thiện xảo của Bát-nhã ba-la-mật-đa thâm sâu.

Lại nữa, này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát tu học phương tiện thiện xảo của Bát-nhã ba-la-mật-đa thâm sâu như vậy, thì không bao giờ có tương ưng với hành động về xan tham, phá giới, sân giận, biếng nhác, tán động và ác tuệ, cũng không có tâm tương ưng với hành động về tham dục, sân giận, ngu si, kiêu mạn, cũng không có tâm tương ưng với hành động về phóng dật, mê lầm và tội lỗi khác, cũng không có tâm tương ưng với hành động về sự chấp trước sắc uẩn cho đến thức uẩn. Nói rộng cho đến cũng không có tâm tương ưng với hành động về sự chấp trước quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề của chư Phật. Vì sao? Vì Đại Bồ-tát ấy hành phương tiện thiện xảo của Bát-nhã ba-la-mật-đa thâm sâu, không thấy có pháp nào có thể đắc. Vì không thể đắc nên không có tâm chấp trước các pháp như sắc v.v...

Lại nữa, này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát tu học phương tiện thiện xảo của Bát-nhã ba-la-mật-đa thâm sâu như thế thì có thể bao gồm tất cả Ba-la-mật-đa, có thể chứa nhóm tất cả Ba-la-mật-đa, có thể dẫn dắt tất cả Ba-la-mật-đa. Vì sao? Vì trong Bát-nhã ba-la-mật-đa thâm sâu đã bao hàm tất cả Ba-la-mật-đa.

Thiện Hiện nên biết! Giống như thân kiến có thể bao gồm sáu mươi hai kiến. Bát-nhã ba-la-mật-đa thâm sâu cũng lại như vậy, bao hàm tất cả Ba-la-mật-đa.

Thiện Hiện! Ví như người chết vì mạng căn diệt nên các căn cũng theo đó diệt. Bát-nhã ba-la-mật-đa thâm sâu cũng lại như vậy, tất cả Ba-la-mật-đa đã học được đều từ đó mà ra. Nếu không có Bát-nhã ba-la-mật-đa thì không có tất cả Ba-la-mật-đa.

Cho nên, này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát muốn đạt đến cứu cánh bờ bên kia của tất cả Ba-la-mật-đa thì nên siêng năng tu học Bát-nhã ba-la-mật-đa thâm sâu.

Lại nữa, này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát siêng năng tu học Bát-nhã ba-la-mật-đa thâm sâu, đối với các hữu tình là bậc tối cao, tối thắng. Vì sao? Vì Đại Bồ-tát ấy có thể siêng năng tu học pháp Vô thượng.

Lại nữa, này Thiện Hiện! Ý ông thế nào? Tất cả loài hữu tình trong ba ngàn đại thiên thế giới này có nhiều không?

Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Các loài hữu tình trong châu Thiệm-bộ còn nhiều vô số, huống gì các loài hữu tình trong ba ngàn đại thiên thế giới sao không cho là nhiều được.

Phật dạy:

- Thiện Hiện! Đúng vậy! Đúng vậy! Đúng như lời ông nói. Thiện Hiện nên biết! Giả sử loài hữu tình trong ba ngàn đại thiên thế giới đồng một lúc được làm người. Sau khi làm người, đồng một lúc phát tâm quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, tu các hạnh của Đại Bồ-tát. Sau khi tu hành viên mãn, đồng một lúc đều đắc quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Có Đại Bồ-tát trọn đời dùng các vật ưa thích thượng diệu để cúng dường, cung kính, tôn trọng, ngợi khen chư Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác này. Ý ông thế nào? Nhờ nhân duyên này, Đại Bồ-tát ấy được công đức có nhiều không?

Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Rất nhiều. Bạch Thiện Thế! Rất nhiều.

Phật dạy:

- Thiện Hiện! Nếu thiện nam tử v.v... trụ Bồ-tát thừa có thể đối với Bát-nhã ba-la-mật-đa thâm sâu này mà thích nghe, thọ trì, đọc tụng, hoàn toàn thông suốt, tư duy đúng lý, y theo giáo pháp tu hành, ghi chép, lưu truyền. Vị này được công đức nhiều hơn người trước vô lượng, vô số. Vì sao? Bát-nhã ba-la-mật-đa thâm sâu đủ nghĩa dụng

lớn, có thể khiến cho chúng Đại Bồ-tát mau chứng quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Cho nên, này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát muốn đứng đầu tất cả hữu tình, muốn làm lợi ích cho tất cả hữu tình thì làm người cứu hộ cho người không ai cứu hộ, làm chỗ nương tựa cho người không chỗ nương tựa, làm mắt sáng cho người không mắt, làm ánh sáng cho chỗ không có ánh sáng, chỉ đúng đường cho người lạc đường, người chưa đạt Niết-bàn thì khiến họ được Niết-bàn, thì nên học Bát-nhã ba-la-mật-đa thâm sâu như vậy.

Thiện Hiện nên biết! Nếu Đại Bồ-tát muốn đắc quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, muốn sống cảnh giới của chư Phật đã sống, muốn dạo chơi nơi chư Phật đã dạo chơi, muốn rống lên tiếng Sư tử của Như Lai, muốn đánh trống pháp Vô thượng của chư Phật, muốn gõ chuông pháp Vô thượng của chư Phật, muốn thổi kèn pháp Vô thượng của chư Phật, muốn thổi pháp tòa Vô thượng của chư Phật, muốn diễn nghĩa pháp Vô thượng của chư Phật, muốn chặt đứt lưới nghi của các hữu tình, muốn nhập cảnh giới pháp cam lồ của chư Phật, muốn thọ pháp lạc vi diệu của chư Phật, muốn chứng công đức viên tịnh của chư Phật, thì phải học Bát-nhã ba-la-mật-đa thâm sâu như vậy.

Lại nữa này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát tu học Bát-nhã ba-la-mật-đa thâm sâu như thế thì không có tất cả công đức căn lành nào mà không đạt được. Vì sao? Vì Bát-nhã ba-la-mật-đa thâm sâu làm chỗ nương tựa của tất cả công đức căn lành.

Bấy giờ, Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Các Đại Bồ-tát tu học Bát-nhã ba-la-mật-đa thâm sâu như vậy, há có thể đắc công đức căn lành của Thanh văn, Độc giác?

Phật dạy:

- Thiện Hiện! Công đức căn lành của Thanh văn, Độc giác, chúng Đại Bồ-tát này cũng có thể đắc được, nhưng không trụ, không chấp vào nó. Dùng thắng trí quán sát đúng đắn rồi vượt hơn địa vị Thanh văn, Độc giác, hướng đến nhập Chánh tánh ly sanh của Bồ-tát. Chúng Đại Bồ-tát này không có tất cả công đức căn lành nào mà không đắc.

Lại nữa, này Thiện Hiện! Khi Đại Bồ-tát học như vậy là gần gũi với trí nhất thiết trí, mau chứng quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Lại nữa, này Thiện Hiện! Khi Đại Bồ-tát học như vậy thì làm ruộng phước chơn thật cho tất cả thế gian, trời, người, A-tu-la v.v...

vượt trên ruộng phước của xuất thế gian, Sa-môn, Phạm chí, Thanh văn, Độc giác, mau chứng đắc trí nhất thiết trí.

Lại nữa, này Thiện Hiện! Khi Đại Bồ-tát học như vậy, sanh ra nơi nào cũng không bỏ Bát-nhã ba-la-mật-đa thâm sâu. Không lìa Bát-nhã ba-la-mật-đa thâm sâu, luôn luôn tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa thâm sâu.

Lại nữa, này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát có thể học Bát-nhã ba-la-mật-đa thâm sâu thì nên biết vị ấy đối với trí nhất thiết trí đã được Bất thối chuyển, đối với tất cả pháp đều giác tri đúng đắn, xa lìa địa vị Thanh văn, Độc giác v.v..., gần gũi quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Lại nữa, này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát nào khi hành Bát-nhã ba-la-mật-đa thâm sâu, nghĩ như vậy: Đây là Bát-nhã ba-la-mật-đa, đây là thời gian tu hành, đây là nơi chốn tu hành, ta có thể tu Bát-nhã ba-la-mật-đa thâm sâu này. Ta nhờ Bát-nhã ba-la-mật-đa thâm sâu ấy mà xả bỏ pháp nên xả bỏ thì nhất định sẽ chứng đắc trí nhất thiết trí, thì Đại Bồ-tát ấy chẳng hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, đối với Bát-nhã ba-la-mật-đa cũng không thể hiểu rõ ràng. Vì sao? Vì Bát-nhã ba-la-mật-đa thâm sâu không nghĩ: Ta là Bát-nhã ba-la-mật-đa, đây là thời gian tu, đây là nơi chốn tu, đây là người tu, đây là pháp Bát-nhã ba-la-mật-đa viên ly, đây là pháp mà Bát-nhã ba-la-mật-đa chiếu rõ, đây là quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề mà Bát-nhã ba-la-mật-đa chứng. Nếu biết như vậy là hành Bát-nhã ba-la-mật-đa.

Lại nữa, này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát hành Bát-nhã ba-la-mật-đa thâm sâu, nghĩ như vậy: Đây chẳng phải là Bát-nhã ba-la-mật-đa, đây chẳng phải thời gian tu hành, đây chẳng phải nơi chốn tu hành, đây chẳng phải người tu hành, chẳng phải do Bát-nhã ba-la-mật-đa xa lìa tất cả pháp cần bỏ lìa, chẳng phải do Bát-nhã ba-la-mật-đa nhất định có thể chứng đắc quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Vì sao? Vì tất cả pháp đều trụ vào chơn như, pháp giới, pháp tánh, nói rộng cho đến cảnh giới bất tư nghì. Trong đây tất cả đều không khác nhau.

Thiện Hiện nên biết! Khi Đại Bồ-tát học như vậy là hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, mau chứng đắc trí nhất thiết trí.